

BØRGE DAHL

ERHVERVSJURA

15. udgave

VED BØRGE DAHL, PETER MØGELVANG-HANSEN OG THOMAS RIIS

HANDELSHØJSKOLENS FORLAG

Erhvervsjura
i et markedsøkonomisk perspektiv

Børge Dahl

Erhvervsjura
i et markedsøkonomisk perspektiv

15. udgave
ved

Børge Dahl
Peter Møgelvang-Hansen
og
Thomas Riis

Djøf Forlag
2020

Børge Dahl
Erhvervsjura

15. udgave, 1. oplag

© 2020 by Djøf Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Marianne Tingkov
Tryk: Clemenstrykkeriet

Printed in Lithuania 2020

ISBN 978-87-574-4906-8
ebog ISBN 978-87-7198-487-3

Djøf Forlag
Gothersgade 137
1123 København K

Telefon: 39 13 55 00
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Indhold

Første afsnit: Samfundet, markedet, virksomheden og juraen

Kapitel 1. <i>Erhvervsjura som ledelsesredskab</i>	25
I. Den erhvervsjuridiske opgave.....	25
II. Internationalisering og juridisk virksomhedsstyring.....	31
III. Erhvervsjuraens genstand.....	33
Kapitel 2. <i>Erhvervsvirksomheden og retssystemet</i>	37
I. Betydningen af ordet ret	38
II. Rettens funktioner	38
III. Retssikkerhed.....	39
IV. Hvad skaber retten?	40
A. Lovgivning.....	42
1. Grundloven.....	42
2. Almindelige love.....	44
3. Anordninger og bekendtgørelser	45
B. Retssædvaner	46
C. Retsafgørelser.....	47
D. Forholdets natur	48
E. Fortolkning.....	48
V. Forholdet til offentlige myndigheder	51
A. Hjemmel.....	51
B. Magtfordrejning og lighedsideal	51
C. Sagens oplysning, aktindsigt og partshøring.....	52
D. Begrundelse og klagevejledning	52
E. Folketingets Ombudsmand.....	53
VI. Forholdet til andre erhvervsdrivende og forbrugere.....	54
A. Selvregulering	54
1. Aftalebaserede regler	54
2. Ikke bindende retlige regler	55
B. Tvistløsning.....	55
1. Civile søgsmål og tvangsfuldbyrdelse.....	56
2. Voldgift	56
3. Forbrugerrelaterede tvistløsningsorganer	58
C. Den enkelte virksomheds indflydelse på retskilderne	60

Indhold

VII.	EU	60
A.	Den europæiske integrationsproces.....	60
B.	EU's institutioner	61
1.	Rådet.....	61
2.	Europa-Parlamentet.....	61
3.	Kommissionen.....	62
4.	EU-Domstolen.....	62
C.	Fællesskabsrettsens retskilder.....	63
1.	Retsakter.....	63
2.	Retsprincipper og grundrettigheder	64
D.	Det indre marked.....	64
E.	Forholdet mellem dansk ret og EU-ret.....	66
VIII.	Internationale regler i øvrigt.....	68
IX.	Domstolssystemet og retssager	68
A.	Oversigt over domstolene	68
B.	Civile sager	70
1.	Sagens anlæg. Værneting.....	70
2.	Sagens behandling.....	70
3.	Dommen.....	72
C.	Straffesager	72
D.	Lovvalg, værneting og tvangsfuldbyrdelse i internationale forhold.....	73
1.	Lovvalg.....	73
2.	Værneting og fuldbyrdelse.....	75
X.	Juridisk informationssøgning	75

Andet afsnit: Virksomhedens afsætning

Kapitel 3. <i>Aftaler og fuldmagt</i>	79	
I.	Aftaleindgåelse	79
A.	Oversigt over den retlige regulering. Lovvalget	79
B.	Formkrav	80
1.	Skriftlighedskrav	80
2.	Elektronisk kommunikation og e-handel	81
C.	Løftet og dets retlige betydning	82
D.	Aftaleindgåelse ved tilbud og accept	84
1.	Tilbuddet og dets tilbagekaldelse	84
2.	Tilbudsmodtagerens reaktion.....	86
3.	Kravene til accept.....	87
4.	Tilbud eller opfordring til tilbud?	89
5.	Ledelsesmæssige problemer ved mundtlige aftaler. Ordrebekræftelser.....	91

6. Hensigtserklæringer mv.....	95
E. Andre modeller for aftaleindgåelse.....	96
F. Aftaleretlig bundethed ved passivitet?	97
G. Aftaleindgåelse internationalt	99
1. Lovvalgsproblemet.....	99
2. Regelforskelle.....	99
3. CISG	100
H. Særligt om vedtagelse af standardvilkår	102
II. Ugyldige løfter.....	104
A. Løftegiverens person.....	104
B. Falsk og forfalskning	104
C. Omstændigheder ved løftets afgivelse	105
1. Tvang.....	105
2. Sviг.....	105
3. Stridende mod almindelig hæderlighed.....	106
4. Udnyttelse.....	106
5. Fejltagelser og vildfarelser.....	107
D. Ændrede forholds betydning	109
E. Den aftaleretlige generalklausul.....	111
F. Løftets indhold i øvrigt.....	113
G. Ansættelsesklausuler.....	114
H. Retsvirkning af løftets ugyldighed	116
I. Lovvalget	116
III. Aftalers fortolkning og udfyldning	117
IV. Fuldmagt.....	119
A. Forskellige former for mandat. Lovvalgsproblemet.....	119
B. Fuldmagt ifølge aftaleloven	120
1. Fuldmagtens stiftelse.....	120
2. Fuldmagtens retsvirkninger	121
3. Fuldmagtens ophør.....	122
a. Mellem parterne	122
b. Over for tredjemand	123
C. Prokura.....	123
D. Kommission	124
1. Begrebet.....	124
2. Retsforholdet mellem kommissionær og committent.....	124
3. Forholdet til tredjemand	126
4. Selvindræde	127
E. Agentur m.m.	127
F. Mæglere	127
V. Særregler om forbrugeraftaler.....	128
1. Prækontraktuel oplysningspligt	130

Indhold

2. Forbud mod uanmodet henvendelse mv.....	130
3. Fortrydelsesret og oplysningspligt ved fjernsalg og dørsalg mv.	131
a. Aftaler indgået uden for den erhvervsdrivendes forretningssted og ved fjernsalg af andet end finansielle tjenesteydelser.....	132
b. Fjernsalg af finansielle tjenesteydelser.....	134
c. Fjernsalg af »informationssamfundstjenester«	135
4. Oplysningspligt og fortrydelsesret ved forsikringsaftaler.....	135
5. Oplysningspligt mv. og fortrydelsesret ved kreditaftaler.....	136
6. Fortrydelsesret ved køb af fast ejendom.....	137
7. Timeshareaftaler mv.	138
8. Opsigelsesret	138
 <i>Kapitel 4. Køb</i>	141
I. Orienterende oversigt	141
II. Reglerne i købeloven.....	143
A. Nogle grundbegreber.....	143
B. Parternes forpligtelser	147
1. Salgsgenstanden og dens levering	147
a. Begrebet levering	147
b. Leveringsstedet	149
c. Transportklausuler	151
d. Leveringstiden.....	155
e. Varens kvalitet	156
f. Varens kvantitet	158
2. Købesummen og dens betaling.....	159
a. Køberens pligter.....	159
b. Købesummens størrelse	160
c. Betalingsstedet	161
d. Betalingsmidler	161
e. Betalingstiden.....	162
f. Remburs	163
C. Aftalens misligholdelse mv.....	165
1. Forsinkelse fra sælgerens side	165
a. Begrebet forsinkelse	165
b. Retten til at fastholde købet	166
c. Retten til at hæve købet	167
d. Køberens erstatningskrav.....	169
2. Mangler ved salgsgenstanden	172
a. Begrebet mangel	172
b. Reklamation	176

Indhold

c.	Afslag i købesummen	179
d.	Ophævelse.....	180
e.	Omlevering og efterlevering.....	181
f.	Sælgers afhjælpningspligt.....	181
g.	Erstatning	182
h.	Sælgers afhjælpningsret.....	186
3.	Vanhjemmel	187
a.	Begrebet vanhjemmel	187
b.	Køberens beføjelser	188
4.	Forsinkelse fra køberens side.....	188
a.	Begrebet forsinkelse	188
b.	Retten til at fastholde købet	189
c.	Retten til at hæve købet	190
d.	Sælgerens erstatningskrav	191
5.	Køberens manglende betalingsevne	192
a.	Begrebet manglende betalingsevne	192
b.	Sælgerens tilbageeholdsret	193
c.	Sælgerens standsningsret	193
d.	Sælgerens udtagelsesret	194
6.	Køberens fordringshavermora	195
D.	Særligt om auktionssalg	195
III.	Internationale køb	197
A.	Anvendelsesområdet for CISG Lovvalgsregler	197
B.	Fortolkning.....	198
C.	Indhold	198
1.	Levering og leveringssted	199
2.	Risikoovergang	199
3.	Leveringstiden	199
4.	Mangler	200
5.	Vanhjemmel og tredjemands immaterialrettigheder	200
6.	Købesummen og dens betaling	200
7.	Købers pligt til at modtage varen	201
8.	Misligholdelsesbeføjelser	201
9.	Supplering af CISG ved aftale	202
IV.	Køb af fast ejendom	203
V.	Styring af den juridiske risiko ved produktinformation	206
1.	Problemstillingen	206
2.	Ændring af arbejdsvejledninger og brugsanvisninger.....	208
3.	Produktændringer.....	210
4.	Ny viden – efterfølgende advarselspligt.....	211
5.	Teknisk telefonrådgivning	212

Indhold

Kapitel 5. <i>Tjenesteydelser</i>	213
I. Indledning	213
II. Rådgivning mv. og professionsansvar	216
III. Entrepriseforhold	220
IV. Godstransport	225
V. Perspektivering	229
Kapitel 6. <i>Virksomhedens afsætningskanaler</i>	233
I. Indledning	233
II. Etablering på udenlandske markeder	234
III. Selektiv distribution og forhandlerforhold	234
IV. Eneforhandling	236
V. Franchising	238
VI. Handelsagentur mv	240
Tredje afsnit. Virksomhedens skadeforvoldelse	
Oversigt.....	245
Kapitel 7. <i>Erstatningsretten</i>	247
I. Erstatning uden for kontrakt	247
A. Ansvarsgrundlag	247
1. Den almindelige erstatningsregel (culpa-reglen)	247
2. Ansvar for undladelser	250
3. Objektivt ansvar	250
4. Arbejdsgiver-/arbejdstageransvar (principalansvar)	252
B. Tab/skade	253
C. Kausalitet og adækvens	253
D. Ansvarsfritagelsesgrunde	254
1. Forældelse	254
E. Erstatningsposterne	255
F. Flere erstatningsansvarlige	255
II. Erstatning i kontraktforhold	256
III. Miljøskade	256
IV. Arbejdsskade	258
A. Arbejdsskader	259
B. Årsagsforbindelse	260
C. Ydelerne	260
D. Arbejdsgiverens ansvar efter almindelige erstatningsregler	261
V. Produktkade	262
A. Produktansvar	262
B. Defekt	263
C. Mellemhandlernes ansvar mv.	264

D.	Præceptivitet. Andet ansvarsgrundlag.....	265
E.	Det internationale perspektiv	266
1.	Lovvalg.....	266
2.	Værneting og fuldbyrdelse.....	267
Kapitel 8. <i>Aftaler om forsikring</i>		269
I.	Indledning	269
II.	Almindelige regler om forsikringsaftaler.....	270
A.	Terminologi.....	270
B.	Aftalens indgåelse	272
1.	Aftalens form, fortrydelsesret	272
2.	Risikooplysninger	272
C.	Aftalens indhold.....	274
1.	Selskabets pligter	274
2.	Forsikringstagerens pligter.....	276
3.	Den sikredes pligter.....	276
III.	Skadeforsikring.....	276
A.	Skadeforsikringens område	276
B.	Forsikringssummen	277
C.	Forsikringsydelsen	278
D.	Fareforøgelse	279
E.	Tilsidesættelse af sikkerhedsforskrifter. Manglende afværgelse..	279
F.	Selskabets regresret.....	280
IV.	Summaforsikring	281
A.	Almindelige regler	281
B.	Livsforsikring	281
1.	Begreb og formål.....	281
2.	Retsforholdet mellem parterne.....	282
3.	Retsforholdet over for kreditorerne	283
C.	Ulykkesforsikring og sygeforsikring.....	284
D.	Pensionsforsikring.....	284
V.	Erhvervs- og produktansvarsforsikring.....	285
A.	Forsikringsmuligheden.....	285
B.	Produktansvarsforsikring	285
C.	Forsikringsbehovet	285
1.	Analysen	285
2.	Virksomhedens art	286
3.	Virksomhedens produkter og ydelser	286
4.	Virksomhedens markeder	287
5.	Dækningssum	287
6.	Selvrisiko	287
7.	Samspillet med salgsvilkår og indkøbsvilkår	288

Indhold

Fjerde afsnit: Virksomhedens finansiering og kreditgivning	
Oversigt.....	291
Kapitel 9. <i>Kreditkøb og retten til varen</i> 293	
I. Kreditkøb	293
A. Reguleringsbaggrund og -formål	293
B. Kreditaftalelovens område og fravigelighed	294
1. Kreditaftaler og kreditkøb – begreb og former	294
2. Undtagne kreditaftaler og -køb	297
3. Aftalefrihed og beskyttelsespræceptivitet	297
4. Bevisbyrdeplacering.....	297
C. Kreditaftalelovens generelle beskyttelsesregler	297
1. Generalklausul.....	298
2. Betalingssted	298
3. Kvalificeret misligholdelse som betingelse for særlige sanktioner	298
4. Indfrielse før forfaldestidspunktet	298
D. Oplysningspligt og omkostningsmaksimering i forbrugerkredit	298
E. Forbrugerens indsigelser og krav i trepartsforhold mv.	300
F. Ansvar for misbrug af kontokort mv.....	300
G. Køb med ejendomsforbehold	301
1. Begreb og aftalefrihed.....	301
2. Gyldighedsbetingelser.....	301
3. Kreditors fyldestgørelsesmuligheder	302
4. Opgørelsen af parternes økonomiske mellemværende	303
H. Fyldestgørelse i forbrugerkøb uden ejendomsforbehold.....	303
1. Forbud mod pant i det solgte	303
2. Fyldestgørelse ved tilbagetagelse	304
I. Ejendomsforbehold i internationale køb	304
II. Leasing.....	305
A. Begreb og funktion.....	305
B. Kontraktens indhold.....	306
III. Konsignation.....	307
IV. Ejendomsrettens overgang	309
A. Forholdet mellem parterne	309
B. Forholdet til parternes kreditorer	310
1. Køberens forhold til sælgerens kreditorer	310
2. Sælgerens forhold til køberens kreditorer	311
V. Vindikation og ekstinktion.....	311

Indhold

Kapitel 10. <i>Aftaler om lån og kredit</i>	313
Oversigt.....	313
I. Almindelige fordringer og gældsbreve	314
A. Forholdet mellem debitor og kreditor	314
1. Begreb og funktion.....	314
a. Almindelige fordringer, gældsbreve og negotiable dokumenter mv.	314
b. Simple gældsbreve	315
c. Omsætningsgældsbreve	315
d. Massegældsbreve	316
2. Gældsforpligtelsens indhold	317
a. Hovedstolen	317
b. Renter	318
c. Betalingstiden.....	319
d. Betalingsstedet	319
e. Forpligtelsens ophør	320
B. Transport af fordringer.....	325
1. Forholdet mellem debitor og overdrageren	325
2. Forholdet mellem debitor og erhververen	327
a. Almindelige regler	327
b. Særregler om omsætningsgældsbreve.....	327
3. Forholdet mellem overdrageren og erhververen	330
a. Almindelige regler	330
b. Særregler om omsætningsgældsbreve	331
4. Forholdet mellem erhververen og overdragerens kreditorer....	333
a. Almindelige regler	333
b. Særregler om omsætningsgældsbreve	334
5. Forholdet mellem flere konkurrerende erhververe (dobbeltalg).....	335
a. Almindelige regler	335
b. Særregler om omsætningsgældsbreve	335
6. Retsregler til værn for skyldneren (Legitimationsvirkningen) .	336
a. Almindelige regler	336
b. Særregler om omsætningsgældsbreve	336
II. Dematerialiserede værdipapirer	337
III. Veksler og checks.....	338
A. Veksler	338
B. Checks.....	339
Kapitel 11. <i>Sikkerhed for gæld</i>	343
A. Oversigt.....	343
B. Kautjon.....	343

Indhold

1. Forskellige former for kaution	343
2. Kautionsforholdets stiftelse	344
3. Kautionens ophør	345
4. Begrænsning af kautionen	346
5. Kautionistens regresret.....	347
a) Mod skyldneren	347
b) Indbyrdes regres mellem samkautionister.....	347
C. Pantsætning	348
1. Forskellige former for pant	348
a. Panterettens stiftelse.....	348
b. Panterettens indhold.....	348
c. Panterettens genstand.....	349
d. Sikringsakten.....	349
2. Pant i løsøre	349
a. Håndpant i løsøre	349
b. Underpant i løsøre.....	350
3. Pant i rettigheder	352
4. Virksomhedspant og fordringspant. Negativerklæringer.....	353
D. Lovvalg	356
 Kapitel 12. <i>Pant i fast ejendom</i>	357
I. Tinglysningsssystemets indretning.....	357
A. Tinglysningsssystemet.....	357
B. Grundlaget for tinglysning	358
C. Tinglysningsdommerens prøvelse.....	359
D. Lysning og aflysning.....	360
II. Tinglysningsrets virkninger.....	360
A. Prioritetsvirkningen.....	360
1. Hovedreglen og dens begrundelse	360
2. Hvilke rettigheder skal tinglyses?.....	361
3. Over for hvem er tinglysning nødvendig?.....	362
4. Betingelser for erhververens beskyttelse	362
B. Ekstinktionsreglen i § 27.....	363
III. Pantebreve.....	363
A. Pantebrevets udstedelse.....	363
B. Rente og afdrag	364
C. Oprykningsret. Ejerpant	364
D. Ejerpantebreve	366
E. Overdragelse af pantebreve	367
IV. Den pantsatte ejendom	368
A. Hvad omfatter panteretten?	368
B. Nærmere om tilbehøret. TL § 37.....	369

C.	Konflikt mellem tilbehør og ejendomsforbehold. TL § 38	370
V.	Misligholdelse og fyldestgørelse	371
	A. Misligholdelse af pantebreve	371
	B. Panthaverens fyldestgørelse	371
	1. Fremgangsmåden	371
	2. Tvangsauktion	371
	3. Brugeligt pant	372
Kapitel 13. <i>Kreditorfølgning</i>		375
I.	Individualfølgning	375
	A. Pengekrav	375
	1. Udlæg	375
	2. Udpantning	377
	3. Arrest	377
	B. Krav om andet end penge	378
	1. Handlingsdomme	378
	2. Forbudsdomme	378
	3. Midlertidige forbud og påbud	378
	4. Umiddelbare fogedforretninger	378
II.	Universalfølgning	379
	A. Konkurs. Begreb og formål	380
	B. Rekonstruktionsbehandling	380
	C. Konkursens indtræden	381
	D. Konkursboets behandling	383
	1. Bostyret	383
	2. Boets aktiver	384
	3. Boets passiver	384
	E. Kreditorernes fyldestgørelse	385
	1. Separatistkrav	385
	2. Underpanthavere	385
	3. Konkursordenen	386
	F. Omstødelse	387
	1. Forrykkende dispositioner	387
	a. Mistænkelige dispositioner	387
	b. Udlæg	388
	c. Utilbørlig kreditorbegünstigelse	389
	2. Forringende dispositioner	389
	3. Omstødelse efter fristdagen	390
	4. Retsvirkningerne af omstødelse	390
	G. Konkursboets slutning	391
	H. Akkord	391
	1. Tvangsakkord	392

Indhold

2. Frivillig akkord.....	393
I. Gældssanering.....	393
J. Konkurskarantæne	394
Femte afsnit: Virksomhedens organisation og personale	
Oversigt.....	397
 Kapitel 14. <i>De forskellige virksomhedsformer</i>	399
I. Registrering	400
II. Gældsansvaret.....	400
III. Fonde	403
IV. Europæiske virksomhedsformer	404
A. Europæisk økonomiske firmagrupper (EØFG)	404
B. Europæiske aktie- og andelsselskaber (SE-selskaber og SCE-selskaber)	404
 Kapitel 15. <i>Interessentskaber</i>	407
I. Begreb og funktion.....	407
II. Retsforholdet mellem interesserne.....	408
A. Finansieringen.....	408
B. Ledelsen	408
C. Udbyttets fordeling	409
D. Optagelse af nye deltagere	410
III. Forholdet til tredjemand	410
A. Fuldmagt og signatur	410
B. Gældsansvaret	411
1. Selskabskreditørernes (fælleskreditørernes) stilling	411
2. Særkreditørernes stilling	412
IV. Interessentskabets ophør	412
A. Ophørsgrunde.....	412
B. Opløsningens gennemførelse	413
 Kapitel 16. <i>Aktieselskaber og anpartsselskaber</i>	415
I. Begreb og funktion.....	415
A. Selskabsloven.....	415
B. Kapitalselskabernes samfundsmæssige opgave	415
C. Koncernselskaber	417
II. Selskabets stiftelse	418
A. Stifterne	418
B. Fremgangsmåden ved stiftelsen	418
1. Stiftelsesdokument og vedtægter.....	418
2. Kapitalens tilvejebringelse.....	418

3.	Selskabets registrering	419
4.	Børsnotering	419
III.	Selskabets kapitalforhold	420
	A. Virksomhedens finansiering.....	420
	B. Kapitalandele	421
	C. Ansvarsgennembrud.....	423
IV.	Selskabets organisation	424
	A. Generalforsamlingen	424
	1. Afstemningsregler.....	424
	2. Quorum.....	425
	3. Valg og beslutninger	426
	4. Minoritetsbeskyttelse	426
	5. Revision.....	427
	B. Ledelsesstruktur	427
	1. SE-selskabet	428
	2. Bestyrelse, tilsynsråd og direktion.....	429
	3. Medarbejderrepræsentation	430
	4. Repræsentations- og tegningsret.....	430
	5. Habilitet	431
V.	Selskabets regnskabsvæsen	432
	A. Årsregnskabet.....	432
	B. Overskuddets anvendelse	433
VI.	Virksomhedsoverdragelse	433
	A. Fusion.....	434
	B. Majoritetsovertagelse og substansoverdragelse	435
	C. Lønmodtageres rettigheder.....	435
VII.	Selskabets oplosning	435
	Kapitel 17. <i>Virksomhedens lønmodtagere</i>	437
I.	Indledning	437
II.	De ansættelsesretlige regler.....	438
	A. Lovgivning	438
	1. Funktionærer	438
	B. Overenskomstsystemet.....	439
	1. Organisationsret	440
	2. Organisationerne	440
	3. Hovedaftalen af 1973	441
	4. Arbejdsoverenskomster.....	442
III.	Indgåelse af ansættelsesaftaler	442
IV.	Ansættelsesforholdets indhold	443
	A. Lønmodtagerens pligter	443
	B. Lønmodtagerens misligholdelse.....	444

Indhold

C.	Opfyldelseshindringer	446
1.	Sygdom.....	446
2.	Barsel.....	447
3.	Andre opfyldelseshindringer.....	448
D.	Arbejdsgiverens pligter	448
1.	Løn.....	448
2.	Ferie	449
3.	Køns- og andre former for diskrimination.....	451
E.	Arbejdsgiverens misligholdelse	452
V.	Ansættelsesforholdet: Ændringer og ophør	453
A.	Ansættelsesforholdets ophør	453
1.	Afskedigelse	453
2.	Opsigelsesregler	454
3.	Fratrædelsesgodtgørelse for funktionærer.....	456
B.	Ændringer i ansættelsesforholdet.....	456
1.	Virksomhedsoverdragelse.....	456
VI.	Ansættelsesretlige tvister.....	457
A.	Arbejdsretten og faglige voldgiftsretter	457
B.	Mægling i arbejdsstridigheder.....	458
VII.	Internationale komplikationer	459
Sjette afsnit. Virksomheden, forbrugerne og konkurrencen		
	Oversigt.....	463
Kapitel 18. Konkurrencebegrænsning og monopol.....		465
I.	Indledning	465
II.	Konkurrenceloven	466
III.	Konkurrencebegrænsende aftaler mv.....	467
A.	Bagatelgrænsen	468
B.	Undtagelser	468
1.	Grupbefritagelse	468
2.	Individuel fritagelse og ikke-indgrebserklæring	469
C.	Prisaftaler mv.	470
D.	Produktionsbegrænsninger mv.....	472
E.	Markedsdeling.....	473
F.	Rabat- og bonusordninger	474
G.	Tillægsydelser (tying)	475
H.	Sanktioner	475
IV.	Misbrug af dominerende stilling	476
A.	Dominatorende stilling.....	476
1.	Det relevante marked	477
B.	Misbrug	478

1. Urimelige priser mv.	478
2. Leveringsnægtelse.....	479
3. Rabat- og bonusordninger.....	480
4. Tillægsydeler (>tying<)	481
C. Ikke-indgrebserklæring	481
D. Sanktioner	481
V. Fusionskontrol	482
VI. Konkurrenceforvridende støtte.....	483
VII. EU's konkurrenceregler	484
 Kapitel 19. <i>Markedsføring</i>	487
I. Indledning	487
II. God markedsføringskvik og god erhvervsskvik	487
A. Anstødelighed, diskrimination og mangel på social ansvarsfølelse	490
B. Påtrængende og overrumplende markedsføring.....	491
C. Udnyttelse af kendte personer i reklamer.....	492
D. Handelspraksis rettet mod børn og unge	493
III. Vildledning	494
A. Vildledende handlinger	494
B. Vildledende udeladelser og købsopfordringer	496
C. Vildledning mellem erhvervsdrivende	498
D. Skjult reklame	498
E. Prisangivelser	499
F. Angivelser om geografisk oprindelse.....	500
G. Andre vildledende angivelser.....	501
IV. Prisoplysninger mv.	501
A. Faktureringspligt for tjenesteydelser.....	502
B. Gebyrer	502
V. Agressiv og utilbørlig handelspraksis	503
A. Aggressiv markedsføring	503
B. Anden utilbørlig handelspraksis.....	504
VI. Sammenlignende reklame	506
VII. Direkte markedsføring og beskyttelse af persondata.....	508
A. Uanmodet henvendelse ved brug af elektronisk post mv.	508
B. Uanmodet henvendelse ved brug af andre former for fjernkommunikation	509
C. Beskyttelse af personoplysninger	511
D. Farlige produkter.....	513
VIII. Forbrugerombudsmanden	513
IX. Sanktionerne	515
X. Det internationale perspektiv	517

Indhold

Kapitel 20. <i>Forbrugerbeskyttelse</i>	519
I. Markedsøkonomi og forbrugere.....	519
A. Forbrugerbeskyttelse og virksomheden	520
II. Forbrugerpolitik.....	521
A. EU's forbrugerpolitik.....	521
B. Dansk forbrugerpolitik.....	522
C. Eksempel: beskyttelse mod urimelige aftalevilkår.....	522
III. Forbrugerreguleringens virkemidler	524
A. Forbrugerinformation.....	524
B. Retlig fortrinsstilling	525
C. Retshåndhævelse (access to justice).....	526
Kapitel 21. <i>Beskyttelse af immaterielle goder</i>	527
I. Immaterielle goder.....	527
II. Immaterielrettens internationalisering	528
III. Immaterialretsobjekter.....	530
A. Opfindelser.....	531
B. Litterære og kunstneriske værker.....	533
C. Design	534
IV. Immaterielle goder frembragt i ansættelsesforhold	535
V. Reklamens retsbeskyttelse.....	538
VI. Beskyttelse mod produktefterligninger	539
VII. Beskyttelse af forretningshemmeligheder	540
Kapitel 22. <i>Beskyttelse af varemærker og andre forretningskendetege</i> n	543
I. Forretningskendetege og deres funktion.....	543
II. Hvad kan være et forretningskendetege?.....	544
III. Registrering af forretningskendetege.....	546
IV. Ibrugtagning af varemærker	547
V. Forretningskendeteget som bærer af informationer	547
A. Særpræg	547
B. Vildledning.....	549
C. Varemærkers degeneration.....	550
VI. Kendetegeksretlige konflikter.....	550
A. Forvekslelighed	550
B. Anden goodwill-snylteri.....	553
VII. Domænenavne	554
VIII. Retsbeskyttelsens varighed	558
Stikordsregister	559

Forkortelser

<i>Aftl.</i>	bet.	<i>Aftaleloven</i> = Lov om aftaler og andre retshandler på formuerettens område
<i>CISG</i>	bet.	United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods
<i>CL</i>	bet.	<i>Checkloven</i>
<i>DL</i>	bet.	<i>Danske Lov</i> = Kong Christian den Femtes danske lov af 15. april 1683
<i>FAL</i>	bet.	<i>Forsikringsaftaleloven</i> = Lov om forsikringsaftaler
<i>Fktl.</i>	bet.	<i>Funktionerloven</i> = Lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer
<i>Gbl.</i>	bet.	<i>Gældsbrevsloven</i> = Lov om gældsbreve
<i>H:</i>	bet.	<i>Haugesesteretsdom</i>
<i>Kbl.</i>	bet.	<i>Købeloven</i> = Lov om køb
<i>Kml.</i>	bet.	<i>Kommissionsloven</i> = Lov om kommission
<i>KL</i>	bet.	<i>Konkursloven</i>
<i>SEL</i>	bet.	<i>Selskabsloven</i>
<i>SH</i>	bet.	<i>Sø- og handelsretsdom</i>
<i>TL</i>	bet.	<i>Tinglysningsloven</i> = Lov om tinglysning
<i>U</i>	bet.	<i>Ugeskrift for Retsvæsen</i>
<i>V</i>	bet.	<i>Vestre landsretsdom</i>
<i>VL</i>	bet.	<i>Vekselloven</i>
<i>Ø</i>	bet.	<i>Østre landsretsdom</i>
<i>NJA</i>	bet.	Nytt Juridiskt arliv

Med hensyn til lovnummer og datering henvises til »Erhvervsretlige love«.

Denne bog er omfattet af lov om ophavsret og må ikke videregives – herunder udlånes, sælges eller kopieres – i digital form.

Indholdet må alene anvendes af licenstager i henhold til de til enhver tid gældende licensbetingelser.

© Jurist- og Økonomforbundets Forlag

FØRSTE AFSNIT

Samfundet, markedet, virksomheden og juraen

Denne bog er omfattet af lov om ophavsret og må ikke videregives – herunder udlånes, sælges eller kopieres – i digital form.

Indholdet må alene anvendes af licenstager i henhold til de til enhver tid gældende licensbetingelser.

© Jurist- og Økonomforbundets Forlag

KAPITEL 1

Erhvervsjura som ledelsesredskab

I. Den erhvervsjuridiske opgave

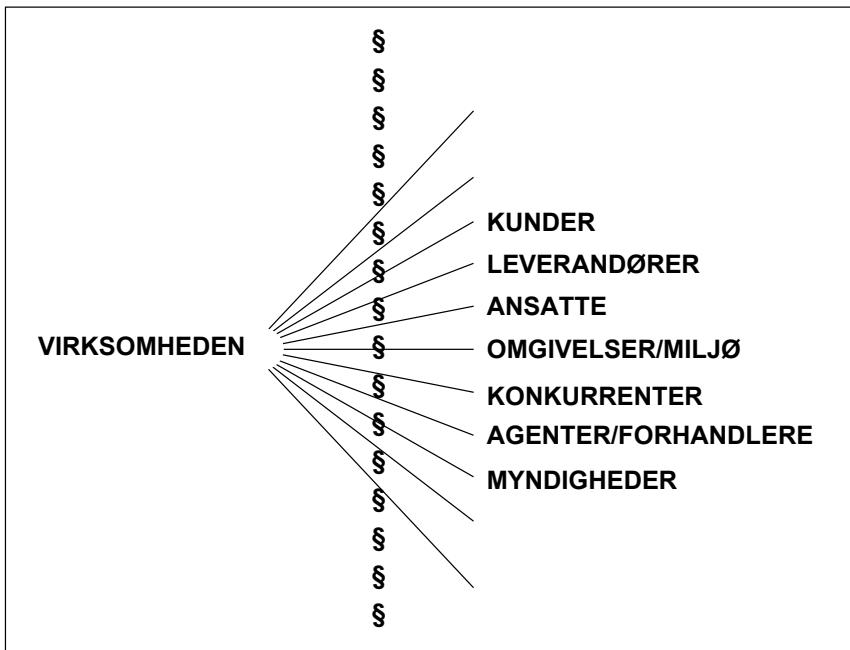
VIRKSOMHEDSLEDELSE angår såvel fagligt som praktisk en lang række forskellige problemer, som i forskellige sammenhænge behandles under forskellige overskrifter, *fig. 1.*

Fig. 1.

Kapitel 1. Erhvervsjura som ledelsesredskab

Derimod er der ingen lang faglig tradition for mere systematisk behandling af VIRKSOMHEDENS JURIDISKE STYRING, selv om virksomhedens adfærd i alle relationer er underlagt en mere eller mindre intensiv retlig regulering, *fig. 2.*

Fig. 2.

Den manglende tradition for at dyrke JURIDISK VIRKSOMHEDSSTYRING som fagligt problem hænger sammen med, at JURAUDDANNELSEN ved universiteterne traditionelt i væsentlig grad har været rettet mod retssektorens aktører og dermed adskilt sig markant fra VIRKSOMHEDSLEDELSE, *fig. 3.*

I. Den erhvervsjuridiske opgave

JURAUDDANNELSEN	ERHVERVSVIRKSOMHED
DANSKE REGLER	INTERNATIONAL ORIENTERING
BAGUDRETTET KONFLIKTLØSNING	FREMADRETTET PROBLEMLØSNING
DOMSTOLSPROCES	FORHANDLINGSPROCES
RENDYRKET JURIDISK METODE OG ARGUMENTATION	KOMPLEKS INTEGRERET HENSYNTAGEN TIL ØKONOMI, SAMFUNDSFORHOLD »HUMAN FACTOR« »SUND FORNUFT« ALMENE RETSPRINCIPPER

Fig. 3.

Den ledelsesmæssige opgave, som eksistensen af retlig regulering stiller en virksomhedsledelse over for, er anderledes end den traditionelt juridiske. Det drejer sig ikke om efterfølgende at anvende juraen til løsning af en allerede opstået tvist, men derimod om på forhånd, når der disponeres, at sikre, at der træffes beslutning under hensyntagen til den relevante jura, *fig. 4*.

ERHVERVSJURA den jura, som er relevant for erhvervsvirksomhed
ERHVERVSJURIDISK STYRING præventiv anvendelse af juraen til forebyggelse af konflikter og indgreb som integreret del af virksomhedens samlede ledelse

Fig. 4.

Mens den traditionelle, juridiske synsvinkel rendyrker juraen som middel til løsning af foreliggende tvister, består den erhvervsjuridiske opgave i på forhånd at integrere juraen med en virksomheds øvrige styringsredskaber, således at virksomheden, alt taget i betragtning, disponerer optimalt, *fig. 5*.

Kapitel 1. Erhvervsjura som ledelsesredskab

JURISTJURA	ERHVERVSJURA
JURA ANVENDT	
EFTERFØLGENDE ISOLERET	PÅ FORHÅND INTEGRERET
MED HENBLIK PÅ	
TVISTLØSNING	OPTIMAL DISPONERING

Fig. 5.

Den juridiske styring ses således som et led i den sammensatte opgave, det er at lede en virksomhed. En virksomheds »juridiske risiko«, dvs. risikoen for at blive mødt med retlige ubehageligheder i form af myndighedsindgreb og/eller retlige sanktioner fra konkurrenter og aftagere mv., ved en given aktivitet ses med andre ord på linje med bl.a. de finansielle, organisationsmæssige, driftstekniske, afsætningsmæssige risici, der i øvrigt er forbundet med den pågældende virksomhed.

Ligesom de sidstnævnte kan de juridiske risici beskrives, systematiseres og vurderes med henblik på, at de inddrages i grundlaget for erhvervsmæssige dispositioner. Erhvervsretten bliver hermed et redskab (blandt flere) til identifikation, afklaring og håndtering af de problemer, der kan være knyttet til påtænkte virksomhedsdispositioner.

En erhvervsjura indrettet med henblik på juridisk styring tager sit udgangspunkt i de virksomhedsdispositioner, hvis retlige sider den skal belyse, dvs. den er *problemorienteret*.

Desuden sætter erhvervsjuraen den *fremadrettede/præventive anvendelse* af retsreglerne i centrum. Dette er en følge af, at det er virksomhedernes primære interesse at indrette deres adfærd således, at de minimerer risikoen for retlige konflikter og myndighedsindgreb.

Det er en konsekvens af disse udgangspunkter, at det er lovgivningen på det (eller de) relevante marked(er), der tiltrækker sig interesse; erhvervsretten må med andre ord anlægge en *integreret national og international synsvinkel*.

I modsætning hertil tager den traditionelle (»juristjuridiske«) retsvidenskab udgangspunkt i den formaliserede løsning ved danske domstole af opståede retstvister og holdbarheden af foretagne myndighedsindgreb, dvs. en »bagudrettet« anvendelse af retsreglerne med henblik på retligt korrekt *subsumption* af foreliggende konkrete oplysninger (dvs. indordne de konkrete oplysninger under en mere generel retsregel). Med dette sigtepunkt samler den retsvidenskabelige opgave sig om systematiseringen og den detaljerede beskrivelse af retsreglernes indhold.

De forskellige udgangspunkter for den teoretiske behandling af retlige forhold hænger navnlig sammen med, at den traditionelle retsvidenskab er udviklet i tilknytning til den juridiske kandidatuddannelse, og at denne altid har haft særlige forpligtelser af hensyn til uddannelsen af retssektorens personale, herunder advokater og dommere, der varetager opgaven som samfundets professionelle konfliktløsere.

De forskellige tilgange til retten er ikke modsætninger. Tvaertimod kan den erhvervsjuridiske tilgang siges at ligge i forlængelse af den »juristjuridiske«, idet fastlæggelsen af den juridiske risiko ved en given erhvervsmæssig disposition i sagens natur (bl.a.) bygger på en vurdering af, hvorvidt dens foretagelse efter gældende ret kan udløse retlige reaktioner.

Den »erhvervsjuridiske« prognose angående en påtænkt disposition foretages dog *ex ante* – dvs. tidligere end den pågældende virksomhedsdisposition. Den foretages derfor typisk på et tidspunkt med væsentlig mindre information sammenlignet med den »prognose«, som f.eks. en advokat – efter at der er disponeret, og virkningerne heraf er kendte – foretager vedrørende udfaldet af en eventuel retssag om erstatning for tab forårsaget af en foretagen disposition.

Ved den erhvervsjuridiske »*ex ante*-prognose« er f.eks. erstatningsproblemer en eventuel følge af en påtænkt virksomhedsdisposition. Prognosen må derfor foretages på grundlag af forskellige hypotetiske, faktiske forløb og bygge på en række mere eller mindre usikre forudsætninger. Ved at tage udgangspunkt i forsigtighedsprincippet, dvs. kalkulere ud fra det for virksomheden værst tænkelige faktiske forløb, kan den erhvervsjuridiske prognose ikke desto mindre tjene sit formål, som er på forhånd at identificere de juridiske risici med henblik på at give virksomheden et grundlag for minimering heraf og kontrol hermed. Hermed undgås, at konsekvenserne af de aktualiserede risici kommer som ubehagelige overraskelser for virksomheden. Desuden sikres, at dispositionen – hvis virksomheden med kendskab til de juridiske implikationer overhovedet ønsker at disponere som påtænkt – er et udslag af en afvejning af fordele og ulemper ved (yderligere) risikominimering.

En advokats (»juristjuridiske«) prognose af udfaldet af en retssag angående en allerede indtrådt tabsforvoldende skade vedrører derimod et aktuelt, konkret forliggende forløb, hvor spørgsmålet er, om dette har udløst en retsfølge. Fordi forløbet er kendt, er det muligt at foretage en langt mere detaljeret og nuanceret, retlig vurdering. Advokaten kan således inddrage »efterfølgende« omstændigheder, såsom f.eks. tabsudmåling og den skadelidtes adfærd (egen skyld, reklamation, etc.), som er faktorer, der er retligt relevante for vurderingen af den tabsforvoldende disposition.

Virksomhederne er selvsagt også interesserede i, hvad deres retsstilling er i tilfælde, hvor den »juridiske risiko« har vist sig at være aktuel, herunder hvilke retlige reaktionsmuligheder der er til stede i det enkelte tilfælde, hvor det er gået galt. Også for den erhvervsjuridiske synsvinkel påkalder reglernes konkrete an-